

Vergaderjaar 1993–1994

21 882

Wijziging van de Wet op de vermogensbelasting 1964, de Wet op de loonbelasting 1964 en de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (verhoging van de ondernemingsvrijstelling, wijziging van de teruggaafregeling inzake beperking van de gezamenlijke druk van inkomstenbelasting en vermogensbelasting, verhoging van de belastingvrije sommen en vrijstelling van natuurschoonwetlandgoederen in de vermogensbelasting, wijziging van de loon- en inkomstenbelasting in verband met uitstel van loon, alsmede wijziging van de fictief-rendementsregeling in de inkomstenbelasting)

Nr. 12**NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG**

Ontvangen 30 november 1993

De leden van de verschillende fracties zijn in staat geweest op heel korte termijn het eindverslag uit te brengen op het onderhavige wetsvoorstel na het verschijnen van de derde nota van wijziging. Daarvoor ben ik deze leden buitengewoon erkentelijk. De leden van de fractie van de VVD spreken uit dat het voorstel hen niet ver genoeg gaat omdat zij volledige afschaffing van de vermogensbelasting beogen. Deze leden vinden te weinig terug van de bij de Kamer ingediende initiatiefwetsvoorstellen. Wat betreft de afstemming op de initiatiefwetsvoorstellen merk ik op dat is gezocht naar een pakket maatregelen waarbij ook budgettair niet bezwaarlijke maatregelen uit de initiatiefwetsvoorstellen zijn meegenomen. Het moge voorts duidelijk zijn dat het tijdstip waarop de derde nota van wijziging kon worden ingediend in belangrijke mate samenhangt met het tijdstip waarop de maatregelen met betrekking tot het fictieve rendement voor buitenlandse beleggingsmaatschappijen konden worden geconcretiseerd. Ik begrijp dat de leden van de GPV-fractie enigszins ontstemd zijn over de geforceerde behandeling van dit wetsvoorstel. Ik ben daarom des te meer verheugd dat zij met waardering hebben kennisgenomen van de tweede en derde nota van wijziging.

Het verheugt mij dat de leden van de fractie van het CDA zich met de thans voorgestelde maatregelen kunnen verenigen. Zij zien de voorgestelde maatregelen – die naar hun oordeel niet ver genoeg gaan – als een eerste stap op de door het initiatief-wetsvoorstel Vreugdenhil/Vermeend (Kamerstukken II, 23 071) aangegeven weg. In dit verband stellen zij dat het ondernemersklimaat in Nederland, gelet op de vrees dat onder-

nemers en ondernemersactiviteiten naar goedkopere landen verdwijnen, behoefte heeft aan een sterkere impuls. Voorts zou de fiscale concurrentiepositie van het Nederlandse familiebedrijf ondanks de voorgestelde maatregelen achterblijven ten opzichte van ondernemingen die in het bezit zijn van binnenlandse en buitenlandse concerns. Naar aanleiding hiervan merk ik het volgende op.

Met de thans voorgestelde maatregelen wordt naar mijn mening een substantiële drukverlichting in de sfeer van de vermogensbelasting gerealiseerd, waarmee tegelijkertijd een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan de verbetering van het ondernemersklimaat. Het maximum van de ondernemingsvrijstelling wordt immers bijna verdrievoudigd, terwijl ondernemers daarenboven ook profiteren van de verhoging van de belastingvrije sommen en – onder omstandigheden – de verlaging van het percentage van de samenloopregeling van 80 naar 68. De prikkel om vanwege fiscale redenen te emigreren of het bedrijf te verplaatsen naar het buitenland neemt hierdoor sterk af. Dat er ook na invoering van de thans voorgestelde maatregelen in fiscaal opzicht een verschil blijft bestaan tussen een Nederlands familiebedrijf enerzijds en een onderneming die in het bezit is van een binnenlands of buitenlands concern anderzijds is juist. Dit ligt echter besloten in het wezen van de vermogensbelasting; deze belasting wordt immers uitsluitend geheven van natuurlijke personen. Een verdere verhoging van de ondernemingsvrijstelling zou aan dat bezwaar tegemoet kunnen komen. De in dit wetsvoorstel voorgestelde maatregelen zijn mede gelet op de budgettaire situatie thans echter het maximaal haalbare.

Ik ben verheugd dat de leden van de CDA-fractie met het verhogen van de belastingvrije voet kunnen instemmen. De leden van de GPV-fractie noemen de verhoging van de belastingvrije sommen weliswaar niet urgent maar menen dat deze verhoging een bijdrage kan leveren aan het tegengaan van kapitaalvlucht. Met betrekking tot dit laatste punt ben ook ik van mening dat de verhoging van de belastingvrije sommen gunstig is voor het tegengaan van kapitaalvlucht. Voorts ben ik, dit in antwoord op een vraag van deze leden, van oordeel dat de in de derde nota van wijziging voorgestelde verhoging van de belastingvrije sommen tegemoet komt aan de door de Raad van State gesignaleerde onevenwichtigheid in de tweede nota van wijziging.

De leden van de fractie van het CDA vragen naar aanleiding van het in de memorie van antwoord verstrekte overzicht inzake het ongewenste gebruik van de samenloopregeling of er inmiddels nadere gegevens bekend zijn over de omvang van dit verschijnsel, en degenen die daarbij betrokken zijn. Deze leden vragen dit omdat naast ondernemers en aanmerkelijk belanghouders ook degenen die mikken op belastingvermijding profiteren van verlaging van het percentage van de samenloopregeling. De door deze leden gevraagde gegevens zijn niet beschikbaar. Overigens merk ik in dit verband op dat de meest voorkomende constructie waarmee op een ongewenste wijze gebruik werd gemaakt van de samenloopregeling – i.c. salarisconstructies – in het onderhavige wetsvoorstel onmogelijk wordt gemaakt.

De leden van de CDA-fractie merken op dat voor hen die nagenoeg over louter inkomen uit vermogen beschikken er een af topping plaatsvindt op het niveau van f 5 mln vermogen. Zij vragen of ik niet bevreesd ben dat in de gevallen van minder eigenlijk gebruik van de samenloopregeling niet te beogen effecten ontstaan.

Ik merk daarover op dat door de voorgestelde verlaging van het percentage van de samenloopregeling van 80 naar 68 in gevallen van

normaal rendement op het vermogen geen onwenselijke effecten optreden. Dat kan anders zijn indien mogelijkheden worden benut om het belastbare inkomen te verlagen. In die gevallen moet naar mijn oordeel de aandacht worden gericht op het beperken van die mogelijkheden. Dat geschiedt in het onderhavige wetsvoorstel op een effectieve manier door de voorgestelde bepaling die is gericht tegen de mogelijkheid van uitstel van salaris. Voor een verder gaande aanpak zou alleen kunnen worden gedacht aan specifieke vormen van reparatie van de samenloopregeling. Ik kan mij echter niet aan de indruk onttrekken dat dan ingewikkelde regelingen nodig zouden zijn die voor een deel de bezwaren zouden hebben die waren verbonden aan de oorspronkelijk voorgestelde 1%-fictie.

De vraag van de leden van de fractie van het CDA hoeveel een verdere verhoging van het maximum van de ondernemingsvrijstelling met telkens f 1 mln zou kosten (en boven de f 10 mln met stappen van telkens f 10 mln) is te gedetailleerd om op deze korte termijn volledig te kunnen beantwoorden. Wel kan ik mededelen dat een verdere verhoging van het maximum van de ondernemingsvrijstelling van f 1 500 000 tot f 2 332 000 (een verviervoudiging ten opzichte van het huidige maximum van f 583 000) circa f 12 mln extra kost. Overigens dient hierbij de kanttekening te worden gemaakt dat dit bedrag is gebaseerd op de in dit wetsvoorstel voorgestelde opzet van de ondernemingsvrijstelling (i.c. de eerste f 131 000 ondernemingsvermogen volledig vrijgesteld, en van het meerdere 50%, met een maximum van f 1 500 000).

De leden van de VVD-fractie vragen aan te geven of er door de voorgestelde vereenvoudiging van de samenloopregeling verschillen in belastingdruk te verwachten zijn op micro-niveau.

Deze verschillen treden inderdaad op, zij het in beperkte mate. Enerzijds wordt de premie volksverzekeringen immers niet meer van het belastbare inkomen afgetrokken, anderzijds wordt de premie volksverzekeringen opgeteld bij de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting. Per saldo kan voor de belastingplichtige die premie volksverzekeringen betaalt een positief effect optreden ter grootte van 20% (straks 32%) van de betaalde premie volksverzekeringen.

De leden van de VVD-fractie vragen tenslotte of de voorgestelde fictief-rendementsregeling voor particuliere beleggers in buitenlandse beleggingsmaatschappijen niet zal leiden tot het verzuimen van aangifte of registratie in Nederland. Ik meen dat er geen aanleiding is te veronderstellen dat het in buitenlandse beleggingsmaatschappijen belegde vermogen meer dan nu het geval zal zijn aan het zicht van de fiscus zal worden onttrokken. Ik wijs op de strenge sancties die zijn gesteld op het verzwijgen van inkomsten uit vermogen voor de inkomstenbelasting en belastbaar vermogen voor de vermogensbelasting.

De leden van de SGP-fractie vragen of, en zo ja, in welke van de bij de OESO aangesloten landen het fenomeen vermogensbelasting voorkomt. Bij aanwezigheid van een vermogensbelasting verzoeken zij tevens aan te geven:

- de hoogte van het tarief van de vermogensbelasting;
- de hoogte van het tarief van de inkomstenbelasting;
- de gezamenlijke effectieve druk van deze belastingen;
- het aandeel van de vermogensbelasting in de gezamenlijke druk;
- de aanwezigheid van samenloopbepalingen en de hoogte die deze belastingen mogen belopen uitgedrukt als percentage van het belastbaar inkomen.

In onderstaande tabel wordt een en ander in kaart gebracht. Hierbij zij opgemerkt dat met betrekking tot de landen die in de vermogensbelasting meer dan één tarief kennen het laagste en het hoogste tarief zijn vermeld.

Voorts is wat betreft de hoogte van het tarief van de inkomstenbelasting uitgegaan van het toptarief. Over de gezamenlijke effectieve druk van inkomsten- en vermogensbelasting op het belastbare inkomen of op het vermogen, alsmede over het aandeel van de vermogensbelasting hierin, zijn geen gegevens beschikbaar. In onderstaande tabel is ter illustratie wel het aandeel van de vermogensbelasting in de totale belastingopbrengst aangegeven.

Tabel 1. Vermogensbelasting in de OESO-lidstaten

land	VB	tarief VB in %	toptarief IB in % ¹	aandeel VB in % totale belastingen in 1991	percentage samenloopregeling
Australië	nee	—	—	—	—
België	nee	—	—	—	—
Canada	nee	—	—	—	—
Denemarken	ja	1.0	40	0,2	78
Duitsland	ja	0.5	53	1,2	geen
Finland	ja	1.5-1.7	49	0,1	80
Frankrijk	ja	0.5-1.5	57	0,6	geen
Griekenland	nee	—	—	—	—
IJsland	ja	— ²	33	2,4	—
Ierland	nee	—	—	—	—
Italië	nee	—	—	—	—
Japan	nee	—	—	—	—
Luxemburg	ja	0.5	56	4,3	geen
Nederland	ja	0.8	60	0,8	80
Nieuw Zeeland	nee	—	—	—	—
Norwegen	ja	0.2-1.3	14	1,7	80
Oostenrijk	ja	1.0	50	1,2	geen
Portugal	nee	—	—	—	—
Spanje	ja	0.2-2.0	53	0,4	70
Turkije	nee	—	—	—	—
Zweden	ja	1.5-3.0	20	0,3	75
Zwitserland	ja	— ²	13	3,7	—
Ver.Koninkrijk	nee	—	—	—	—
Ver.Staten	nee	—	—	—	—

¹ Een aantal landen kent tevens een vorm van lokale of provinciale inkomstenbelasting: proportioneel tarief: België 7, Canada 17, Denemarken 30, Finland 16, IJsland 7, Noorwegen 25 en Zweden 31; progressief tarief: Japan 5-16, Zwitserland 5-31, Verenigde Staten 2-4.

² Over Zwitserland (per kanton verschillend) en IJsland zijn geen nadere gegevens beschikbaar.

De leden van de SGP-fractie stellen voorts dezelfde vragen met betrekking tot de aanwezigheid van een vermogenswinstbelasting in de OESO-lidstaten.

In onderstaande tabel wordt achtereenvolgens aangegeven:

- of er sprake is van (een vorm van) vermogenswinstbelasting;
- of het hierbij gaat om een separate vermogenswinstbelasting of om een in de inkomstenbelasting geïntegreerde heffing;
- de hoogte van het tarief voor lange-termijnvermogenswinsten;
- de hoogte van het tarief voor kort-termijnvermogenswinsten.

Over de gezamenlijke effectieve druk van inkomsten- en vermogenswinstbelasting, alsmede over het aandeel van de vermogenswinstbelasting in de gezamenlijke druk, zijn geen gegevens beschikbaar. Hetzelfde geldt voor de eventuele aanwezigheid van samenloopbepalingen.

Tabel 2. Vermogenswinstbelasting in de OESO-lidstaten

land	VWB	separaat(s) of geïntegreerd (i)	tarief lange- termijn-winst	tarief korte- termijn-winst
Australië	ja	i	als inkomsten	als inkomsten
België	ja	i	alleen VWB voor: – aanmerkelijk belang: 16,5% – onroerende zaken: < 5 jr 33% 5–8 jr 16,5% – speculatiewinst: 25%–55%	
Canada	ja	i	75% van de winst belast als inkomsten	als lange termijn
Denemarken	ja	s	50%	als lange termijn
Duitsland	ja	i	alleen VWB voor: – aanmerkelijk belang – speculatiewinst: 19%–55%	
Finland	ja	i	40% van de winst boven Fk 200 000 belast als inkomsten	als niet- arbeidsinkomen
Frankrijk	ja	i	afhankelijk van vermogensbe- standdeel en bezitsperiode	hoger dan lange termijn
Griekenland	nee	–	–	–
IJsland	onbekend	–	–	–
Ierland	ja	s	bezitsperiode: 1 tot 3 jaar 50% 3 tot 6 jaar 35% > 6 jaar 30%	60%
Italië	nee	–	–	–
Japan	ja	i	50% van de winst belast als inkomsten	als inkomsten indien bezitsperiode < 5 jaar
Luxemburg	ja	i	½ x gem. tarief voor inkomsten	als inkomsten
Nederland	nee	–	–	–
Nieuw Zeeland	nee	–	–	–
Noorwegen	ja	i	als inkomsten (grond: 30%)	als lange termijn (aandelen: 30%)
Oostenrijk	nee	–	–	–
Portugal	ja	s	12% of 24%	als lange termijn
Spanje	ja	i	als inkomsten	als lange termijn
Turkije	nee	–	–	–
Zweden	ja	i	deel van de winst belast als inkomsten	als inkomsten
Zwitserland	ja	s	verschilt per kanton	als lange termijn
Ver.Koninkrijk	ja	s	20% tot 40%	als lange termijn
Ver.Staten	ja	i	als inkomsten	als lange termijn

De leden van de SGP-fractie gaan in op de nieuwe bepalingen in de loonbelasting met betrekking tot salaris van met name directeuren-groot-aandeelhouders dat aanzienlijk lager is dan gebruikelijk. Zij vragen hoe de gebruikte begrippen kunnen worden geobjectiveerd.

In de voorgestelde wettekst is gekozen voor de terminologie «aanzienlijk lager dan gebruikelijk» om te voorkomen dat veel discussie zou kunnen ontstaan omtrent de betekenis van het woord gebruikelijk. «Gebruikelijk» is immers naar zijn aard een enigszins vlottend begrip. Om die discussie te voorkomen is door middel van de gebruikte terminologie bewerkstelligd dat het nieuwe artikel 11b van de Wet op de loonbelasting 1964 pas gevolgen heeft zodra zonneklaar is dat het salaris aanzienlijk afwijkt van hetgeen voor de desbetreffende functie in de

desbetreffende sector gebruikelijk is. Hieruit moge blijken dat de gebruikte termen zich niet lenen voor verdere objectivering: een salaris dat in de ene branche gebruikelijk is, kan immers in een andere branche hoogst ongebruikelijk zijn. Er zij overigens op gewezen dat het begrip gebruikelijk ook een rol speelt in het omvangscriterium met betrekking tot het begrip aftrekbare kosten, neergelegd in artikel 14 van de Wet op de loonbelasting 1964.

Deze leden vragen voorts hoe in de praktijk het onderscheid kan worden gemaakt tussen om fiscale redenen verlaagd salaris en om andere redenen verlaagd salaris. In de toelichting bij de derde nota van wijziging heb ik opgemerkt dat bij andere dan fiscale redenen te denken valt aan een slechte liquiditeits- of solvabiliteitspositie van de onderneming. Met andere woorden, in de situatie dat de onderneming het salaris in redelijkheid niet kan betalen en de directeur-groootaandeelhouder daar in het belang van de onderneming in toestemt, zal zij door de fiscus niet worden gedwongen toch salaris te betalen. De bewijslast daarvoor, deze leden vragen daarnaar, ligt, zoals in dit soort gevallen te doen gebruikelijk is, bij de belanghebbende. Indien hij stelt dat het in zijn geval niet ongebruikelijk is weinig of geen salaris te betalen, is hij de meest gereede om zulks aannemelijk te maken. Overigens zal hij niet zozeer aannemelijk moeten maken dat het niet ongebruikelijk is om bij een slechte liquiditeitspositie of soortgelijke situatie tijdelijk geen of minder salaris te betalen – zulks lijkt mij bij voorbaat vast te staan –, doch veeleer dat de financiële situatie van de onderneming zodanig is dat deze noopt tot een dergelijke salarismaatregel.

De leden van de fractie van de SGP merken met betrekking tot het verder verhogen van de belastingvrije sommen op dat zij hechten aan verhoging van de belastingvrije som van tariefgroep III. Zij vragen of het niet alleszins redelijk is de belastingvrije som voor gehuwden op minimaal hetzelfde bedrag te brengen als waarop niet-gehuwd samenlevenden recht hebben. Ik meen dat er onvoldoende aanleiding is om wijziging te brengen in de onderlinge verhouding van de belastingvrije sommen. Bij de opmerkingen van deze leden past immers de kanttekening dat ongehuwde partners zelden ten volle van de bij elkaar opgetelde belastingvrije sommen kunnen profiteren. Dit geldt bij voorbeeld indien niet beiden in de vermogensbelasting worden betrokken.

Dat zal juist bij verhoging van de belastingvrije sommen in mindere mate het geval zijn. De belastingvrije sommen vormen daardoor naar mijn mening zeker geen stimulans voor niet-huwelijkse vormen van samenleven.

De leden van de fractie van het GPV zien graag een nadere toelichting op de wijze waarop de regering de voorgestelde verruiming van de ondernemingsvrijstelling heeft vormgegeven. In dit verband vragen deze leden waarom niet is gekozen voor een verhoging van de basisvrijstelling van f 131 000. Zoals deze leden zelf al aangeven zijn er vele varianten denkbaar om de vrijstelling van het ondernemingsvermogen te verruimen. In beginsel is er een drietal aangrijpingspunten. In de eerste plaats de omvang van het bedrag dat volledig wordt vrijgesteld (f 131 000). In de tweede plaats het percentage van het ondernemingsvermogen dat boven dit bedrag wordt vrijgesteld (thans 40%, voorgesteld 50%).

In de derde plaats het maximum van de vrijstelling (thans f 583 000, voorgesteld f 1 500 000). Gelet op het feit dat de druk van de vermogensbelasting met name door ondernemers met een wat groter vermogen als knellend wordt ervaren heeft de regering er bewust voor gekozen het maximum van de vrijstelling aanzienlijk te verhogen. Om ook de druk voor degenen met een betrekkelijk bescheiden ondernemingsver-

mogen enigszins te verlichten is tegelijkertijd gekozen voor een verhoging van het percentage vrijgesteld vermogen van 40% tot 50%. Overigens merk ik op dat de voorgestelde verhoging van de belastingvrije sommen met in totaal 22% (voor belastingplichtigen in tariefgroep III komt dit neer op een verhoging met f 31 000) uiteraard ook ten goede komt aan ondernemers en aanmerkelijk belanghouders, zodat in zoverre toch sprake is van een verruiming van het bedrag dat volledig is vrijgesteld. Al met al meen ik dat het voorgestelde pakket maatregelen – zeker indien dit in onderlinge samenhang wordt gezien – evenwichtig is, ook al is een verhoging van de basisvrijstelling van het ondernemingsvermogen achterwege gebleven.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de fractie van het GPV om nader te worden geïnformeerd over de nieuwe ramingen die de budgettaire ruimte leveren om over te gaan tot verhoging van de belastingvrije sommen merk ik het volgende op. Ten behoeve van de in de tweede nota van wijziging voorgestelde verruiming van de ondernemingsvrijstelling is een raming gemaakt op basis van een van de Belastingdienst afkomstig bestand dat nog niet volledig was gevuld met aanslaggegevens. Dit bestand wordt periodiek (aan)gevuld op basis van de definitieve aanslaggegevens. Nadat de raming ten behoeve van de tweede nota van wijziging was gemaakt heeft de Belastingdienst additionele aanslaggegevens aangeleverd op grond waarvan de oorspronkelijke raming naar beneden moest worden bijgesteld. Deze «meevaller» van f 35 mln heeft een deel van de budgettaire ruimte gecreëerd die nodig is om de belastingvrije sommen te verhogen.

Het verheugt mij dat de leden van de fractie van het GPV met mij van mening zijn dat de voorgestelde verlaging van het percentage van de samenloopregeling tot 68% ertoe bijdraagt dat de grootste knelpunten in de vermogensbelasting worden weggelaten, en dat zij instemmen met de aanscherping van artikel 29a. Naar aanleiding van hun vraag of als gevolg van deze wetswijziging wordt verwacht dat minder zal worden deelgenomen in buitenlandse beleggingsinstellingen merk ik het volgende op. Het aanscherpen van artikel 29a leidt ertoe dat buitenlandse beleggingsinstellingen met een lang eerste boekjaar voor beleggers minder interessant worden, omdat beleggers voortaan in een eerder stadium zullen worden geconfronteerd met het zogenoemde fictieve rendement. Dat zal naar verwachting leiden tot gedragsreacties in die zin dat minder zal worden deelgenomen in buitenlandse beleggingsmaatschappijen.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort